



# Konference DGINS Praha 24.–25. září 2012

Do metropole České republiky přijeli **předsedové statistických úřadů z 38 zemí** (27 členských zemí Evropské unie, čtyř zemí EFTA, Chorvatska, Albánie, Srbska, Černé Hory, Bosny a Hercegoviny, Kosova, Bývalé jugoslávské republiky Makedonie). Delegaci Eurostatu vedl generální ředitel Walter Radermacher spolu s náměstkyní Marií Bohatou.



Na pražské setkání statistiků přijeli také ředitelé statistických divizí mezinárodních organizací (OECD, EHK OSN), sekretariátu EFTA, Evropské centrální banky a dalších vybraných orgánů zabývajících se statistikou v rámci Evropské unie.

První den se členové Evropského statistického systému zabývali problematikou kvality statistických dat a využívání mikrodat. Hlavní den konference byl za účasti všech

delegací věnován dvěma tématům: statistické rámce pro měření udržitelného rozvoje, propojení statistik a geografických informačních systémů.

V rámci úvodních jednání konference vystoupili předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová, generální ředitel Eurostatu Walter Radermacher, bývalý předseda ČSÚ Edvard Outrata a Bedřich Moldan, ředitel Centra pro otázky životního prostředí UK.

V rámci společenského programu konference shlédli účastníci taneční vystoupení dětí z dětských domovů z Frýdku-Místku, Kroměříže a Ústí nad Labem.

Na konferenci navázalo 26. září pravidelné zasedání Výboru pro Evropský statistický systém, na kterém bylo projednáno sedm návrhů právních aktů v působnosti Evropské komise (z oblastí cenové statistiky, statistiky vědy

a techniky, zdravotnictví, životních podmínek) a výsledky konference DGINS v Praze. Dále byla diskutována problematika spolupráce s Evropskou centrální bankou a byly prezentovány zprávy z porad ředitelů Eurostatu.

**Hana Šlégrová**  
odbor mezinárodní spolupráce

# Lidé touží nahlížet za konvenční ukazatele

Generální ředitel Eurostatu **Walter Radermacher** na Konferenci předsedů statistických úřadů v Praze nemohl chybět. Před samotným jednáním i po jeho skončení nám ochotně zodpověděl naše dotazy.

**Pane generální řediteli, s jakými očekáváními jste na letošní pražskou konferenci DGINS 2012 přijel?**

Moje očekávání jsou úzce spojena s procesem posilování Evropského statistického systému, což zahrnuje mnoho obtížných otázek a společenských možností volby u všech partnerů tohoto systému. Těším se na kolegiální atmosféru inspirovanou krásou Prahy a pohostinností našich partnerů.

**Aktuálními tématy konference jsou zelená ekonomika a geoinformační systémy ve statistice. Jedná se shodou okolností o problematiku, kterými jste se již zabýval. Čím vás nejvíce oslovují?**

Zaprvé mě tato témata provázejí již řadu let mého profesního života. Zadruhé jsou mimořádně potřebná pro rozhodování jak na národní, tak i na evropské úrovni. Zelená ekonomika je úzce svázána s novým mo-

„*Zelená ekonomika je úzce svázána s novým modelem růstu, jenž umožňuje růst a vytváření pracovních míst, a přitom uznává potřebu zachovat přírodní zdroje pro naše děti.*“

delem růstu, jenž umožňuje růst a vytváření pracovních míst, a přitom uznává potřebu zachovat přírodní zdroje pro naše děti. Geografické informace jsou všude okolo nás. My už dokonce ani nevnímáme, jak moc je náš každodenní život založen na mapách, navigačních systémech, atd. Úřední statistika se musí na tomto vývoji podílet.

**V devadesátých letech jste spolupracoval s Českým statistickým úřadem na implementaci zdejšího systému environmentální statistiky. Jak na toto období vzpomínáte?**

Ó ano. To byla doba charakteristická těsnou spoluprací průkopníků tohoto mladého oboru statistiky. Velmi dobře si vzpomínám na výměnu názorů, zejména s Ivou Ritschelovou, na vědeckých konferencích a statistických seminářích. Nyní, poté co byly zřízeny účty životního prostředí jako normy OSN a EU, je již obtížné si představit, jak bylo v těchto počátcích společenství statistiků tvořivé.

**Zelená ekonomika „volá“ po jiných, komplexnějších ukazatelích stavu společnosti, než je HDP. Vznikají indexy, jako například EPI – index environmentální výkonnosti či HPI – index šťastné planety. Jak se na tyto snahy díváte, leží před námi ještě dlouhá cesta?**



Walter Radermacher

Narodil se 10. června 1952 ve Walheimu v Německu. V 70. letech vystudoval podnikovou ekonomii v Cáchách a stal se členem akademického sboru na Univerzitě v Münsteru (ekonomická matematika, výzkum operací). V letech 1978 až 1985 byl členem akademického sboru ve Federálním statistickém úřadu Německa, kde v období 2003 až 2006 působil jako místopředseda a pak jako předseda (2006–2008). Ve stejném období zastával funkci Federálního volebního komisaře. **Od srpna 2008 zastává pozici generálního ředitele Eurostatu** a Vrchního statistika Evropské unie. Je ženatý, má dvě dcery a dvě vnoučata.

Takové ukazatele mají dlouhou historii. A bylo a je jich mnohem více, než ty, které jste zmínil. To jasně odráží touhu lidí nahlížet za konvenční ukazatele, jako je HDP, a zapracovat do nich jiné úvahy, jako jsou rozdělení a vyrovnanost příjmů nebo dopady našich hospodářských činností na životní prostředí. Na druhé straně žádný z těchto ukazatelů se nerozšířil, ani nevydržel příliš dlouho. Jsou to příklady „složených ukazatelů“. Volba toho, které aspekty se mají do nich zahrnout a jak velké váhy se mají při-



Za společný stůl v Praze zasedli generální ředitel Eurostatu **Walter Radermacher**, předsedkyně ČSÚ **Iva Ritschelová** a bývalý předseda ČSÚ **Edvard Outrata**.

soudit každému z nich, je velmi subjektivní, a tak dávají velmi rozdílné výsledky. Eurostat namísto toho navrhuje, abychom vyvinuli statistiku, která by doplňovala HDP, a tak osvětlovala společenská hlediska „pokroku“ a následné dopady na životní prostředí. Tento přístup je vyjádřen ve sdělení Komise z roku 2009 nazvané Překročit HDP.

**Počátkem srpna uplynuly čtyři roky od okamžiku, kdy jste se stal generální ředitelem Eurostatu. Kam se za tuto dobu posunul Evropský statistický systém, jehož výbor v Praze také v září zasedal?**

Je pravdou, že od té doby, kdy jsem se stal generálním ředitelem Eurostatu, se v Evropském statistickém systému mnoho změnilo. Prostředí, v němž se pohybuje statistika, se změnilo v důsledku finanční krize, která znamená méně peněz pro statistické úřady, požaduje více potřebných informací a nabízí nové příležitosti a úkoly související s nepřetržitým rozvojem IT. Naši odpovědi na tyto změny jsou větší spolupráce mezi všemi partnery, zprůměrnění statistiky a řízení kvality. Portfolio našich výrobků a služeb evropské statistiky se proměnilo a rovněž byly revidovány procesy a řízení.

**Nejen Evropa prochází ekonomickou krizí, ekonomické restrikce začínají doléhat i na oblast statistiky. Přípravuje Eurostat nějaké mechanismy pomoci národním statistickým úřadům, které se v takto problematické situaci ocitnou?**

Pomocí svého ročního pracovního programu podporuje Eurostat velká zjednodušující cvičení, jako je projekt SIMSTAT, aby se snížily náklady národních statistických úřadů a rovněž zatížení podniků i občanů. Ještě obecněji Eurostat v rámci Evropského statistického systému činí konkrétní kroky pro realizaci „Vize“, aby se modernizovala produkční soustava evropské statistiky. Tato strategie míří na účinnější práci na všech úrovních, a tudíž na snížení nákladů celého systému, a to včetně těch národních statistických úřadů, které mohou čelit zvláštním rozpočtovým omezením.

**S tím souvisí i požadavek na udržení nezávislosti statistiky a garance kvality výstupů. Už některá ze zemí Evropské unie, kromě Řecka, zavedla Commitment on Confidence – Závazek důvěry ve statistice?**

Řecký závazek byl přijat zrychleným postupem v únoru 2012. Několik dalších členských států pracuje v současnosti na jejich vlastních textech a kontrolních postupech, podle kterých by se mělo konat. Eurostat usnadňuje a zprostředkovává výměnu názorů a přístupů během zasedání věnovaných závazkům. Sama Komise nedávno podepsala svůj vlastní Závazek o důvěře ve statistice, který je obsažen v Rozhodnutí Komise ze 17. září 2012 o Eurostatu. Tímto způsobem Komise posílila řízení a správu statistiky, které navrhuje pro použití v členských státech.

**Byla vaše očekávání spojená s letošní konferencí naplněna?**

Konference byla připravena velmi dobře. Členské země nabídly celou řadu velmi zajímavých a kvalitních podkladových materiálů. Do diskusí k jednotlivým tématům se zapojili představitelé desítek zemí. Také po stránce organizační byla konference připravena na velmi vysoké úrovni. Všichni účastníci pozitivně hodnotili jak prostředí, ve kterém konference probíhala, tak i doprovodný program. Pracovníci ČSÚ odvedli skutečně profesionální práci.

**Co považujete za největší úspěchy této statistické události?**

Nejzajímavější a nejživější diskuse byly spojeny s problematikou zeleného růstu, respektive zeleného rozvoje národních ekonomik. Účastníci konference se snažili najít prostor pro případný konsenzuální přístup k mezinárodně srovnatelnému hodnocení udržitelného rozvoje společností. Za velmi důležité považuji i přijetí tzv. Pražského memoranda, které definuje rozvoj v oblasti environmentální statistiky v následujících letech.

# Český statistický úřad nasadil vysokou laťku

**Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová se ohlíží za 98. ročníkem konference DGINS, která podle jejích slov sklídila úspěch jak po stránce odborné, tak i organizační.**

***Před několika dny skončila v Praze série mezinárodních setkání statistiků. Jaká to byla jednání?***

Pro nás všechny to byly relativně velmi náročné tři dny na konci září, neboť v jejich průběhu se uskutečnila celkem čtyři jednání. Na úvodní High level group meeting navazovala Konference předsedů evropských statistických úřadů. Následně proběhlo pravidelné jednání Výboru pro evropský statistický systém – ESSC a na samý závěr pak jednala Partnership Group. Všechny tyto akce samozřejmě vyžadovaly náležitou přípravu jak ze strany přímých účastníků, tak i organizátorů.

***Patrně nejvýznamnější akcí z výše uvedených byla konference DGINS. Jak byste ji zhodnotila?***

Konference předsedů evropských statistických úřadů (Directors General of the National Statistical Institutes) se vydařila jak po stránce odborné, tak po stránce organizační. Tematicky byla jednání zaměřena na tři hlavní problémové oblasti: statistické rámce pro měření udržitelného rozvoje, propojení statistik a geografických informačních systémů a přístup k mikrodatům a labeling statistické kvality. Jednalo se tedy o okruhy z hlediska současného společenského dění velmi aktuální. Jsem ráda, že mohu využít této příležitosti a konstatovat, že letošní konference se opravdu vydařila. Ráda bych proto poděkovala všem, kteří hladký průběh DGINS a všech dalších pracovních jednání i doprovodných akcí zajišťovali. Snad to nebude znít příliš neskromně, ale myslím, že naši lidé nasadili do budoucna opravdu vysokou laťku. Kolegové z Nizozemska, kteří budou hostit předsedy příští rok v přímořském lázeňském letovisku v Scheveningen na okraji Haagu, tak budou mít hodně práce, aby tuto úroveň udrželi.

***Přesto, existuje něco, co byste konferenci vytkla?***

Všichni víme, že vždy je co kritizovat. V případě této výjimečné mezinárodní akce naše média neprojevila o danou akci téměř žádný zájem. Přestože měla k dispozici všechny předsedy evropských statistických úřadů pohromadě, této zcela ojedinělé možnosti nijak nevyužila. Například předsedy řeckého statistického úřadu se mohla podrobně zeptat na současnou situaci v zemi, kdy tamní národní statistický úřad stojí před nesnadným úkolem znovunabytí důvěryhodnosti oficiální statistiky, a to nejen v očích domácích uživatelů, ale zejména ze strany světového společenství. Nabízí se ale i celá řada dalších témat souvisejících nejen se současnou hospodářskou krizí a problémy eurozóny. Ale není mojí úlohou danou situaci komentovat, spíše mne přístup našich médií překvapil.

***Vraťme se k obsahu konference. Jaká témata byste zejména vyzdvihla?***

Úspěch měly oba úvodní projevy mezinárodně uznávaných odborníků a zároveň členů České statistické rady. Jak první Edvarda Outraty, který vystoupil s příspěvkem na téma nezávislosti státní statistické služby, tak i projev profesora Bedřicha Moldana, který se zaměřil na problematiku udržitelného rozvoje a odkazy konferencí Rio 1992, Rio+10 a Rio+20. Problematika zeleného rozvoje společnosti a s tím spojený rozvoj environmentální statistiky byl v podstatě ústředním a určujícím tématem letošního ročníku konference. Ale i další témata, jako např. problematika GIS a statistický labeling, vyvolala živou diskusi. Labeling kvality evropské statistiky spočívá ve značení jednotlivých statistik a indikuje jejich uživatelům kromě jiného například i to, zda se jedná o údaj se standardně zajišťovanou kvalitou či o statistiku ve fázi vývoje. V diskusi zazněly i poměrně rozdílné názory na záměr vytvořit značku „Evropská statistika“, která by umožnila odlišovat výstupy evropského statistického systému od ostatních statistik produkovaných Evropskou komisí.

***Jak probíhala v bloku jednání o zeleném růstu prezentace České republiky?***

V dané sekci, která byla nejvíce obsazena a sledována, byly prezentovány výsledky spolupráce mezi Českým statistickým úřadem a Centrem pro



Předsdkyně ČSÚ Iva Ritschelová.



**Předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová s dětmi (a vedoucími)** z Dětského domova Ústí nad Labem, které na konferenci DGINS vystupovalo.

otázky životního prostředí Univerzity Karlovy. Výsledkem této spolupráce je publikace Zelený růst v České republice, která skládá dobrý ohlas a zájem zúčastněných. V publikaci jsou prezentovány časové řady celkem 27 indikátorů udržitelného rozvoje společnosti, které vycházejí z koncepce sledování zeleného růstu navržené OECD (pozn. red.: publikace je přístupná na <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/engp/2010-11>).

#### ***Mluví se o budoucnosti statistiky v podmínkách současné ekonomické krize?***

Jedním z nejdůležitějších jednání ve vztahu k zabezpečení nezávislosti a kvality státní statistické služby bylo jednání poradního orgánu ESSC, tzv. Partnership Group, které proběhlo hned po konferenci. Zde byl projednáván záměr realizace druhého kola hodnocení kvality jednotlivých národních statistik v souladu s požadavky Kodexu evropské statistiky.

“  
*Ráda bych poděkovala všem, kteří hladký průběh DGINS a všech dalších pracovních jednání i doprovodných akcí zajišťovali.*  
”

Proces hodnocení je zatím plánován na konec roku 2013. Osobně jsem zdůraznila nutnost zaměřit se na koordinaci tohoto hodnocení nejen na mezinárodní, ale i na národní úrovni. Ideální by bylo uskutečnit toto hodnocení na všech pracovištích státní statistické služby, tedy nejen na statistických úřadech, jak tomu bylo v roce 2006. V případě České

republiky by se jednalo i o odbory a instituce ministerstev realizující statistická zjišťování. Jsem přesvědčena, že takové hodnocení by bylo velkým přínosem pro zkvalitnění oficiální statistiky.

#### ***Závěry z 98. ročníku DGINS shrnuje i memorandum, které na něm bylo přijato. Můžete nám přiblížit jeho obsah a význam?***

Pražské memorandum konstatuje význam environmentální statistiky v kontextu strategických priorit EU a s ním spojené politické poptávky po nástrojích vhodných pro hodnocení tzv. „zeleného růstu“. Stanoví, že by další postup měl navazovat na doposud existující aktivity, jako např. indikátory udržitelného rozvoje Evropské unie či dobře rozpracovaný systém environmentálního a ekonomického účetnictví SEEA. V závěru dokumentu je vyzdvížena úloha evropského statistického systému, a to jak v oblasti podpory a financování rozvoje teorie a praktické implementace, tak i v oblasti koordinace rozvoje v této oblasti v jednotlivých zemích. Generální ředitel Eurostatu Walter Radermacher podtrhl, že vzhledem ke strategii rozvoje Evropské unie je nutné v nejbližší době přejít od teorie a debat ke konkrétním výstupům použitelným pro politická rozhodování. Musím říct, že se jedná o velmi ambiciózní cíl a osobně sdílím jeho názor: je načase se shodnout na konkrétním, možná omezenějším, ale prakticky realizovatelném řešení. Domnívám se, že v Praze jsme letos tímto směrem učinili další krok.



**Walter Radermacher**, generální ředitel Eurostatu, o zeleném růstu: „Je budoucností Evropy.“



**Iva Ritschelová**, předsedkyně ČSÚ, o environmentální statistice: „Je načasе najít širší shodu na možná omezenějším, ale prakticky realizovatelném přístupu ke statistickému zachycení vývoje společnosti.“



**Edvard Outrata**, bývalý předseda ČSÚ, o kvalitě a nezávislosti statistiky: „Krise je vždy zároveň příležitostí. Příležitost nebude trvat věčně. Jakmile krize odstoupí, všichni se vrátí k pracovní rutině a obvyklým předpoklům.“



**Hrálo se a tančilo** na českou notu.



Ředitel odboru statistiky zemědělství, lesnictví a životního prostředí ČSÚ **Jiří Hrbek** (uprostřed) se statistiky ze Slovenska.



**Marie Bohatá**, náměstkyně generálního ředitele Eurostatu, o kvalitě ve statistice: „Kvalita je relativní a závislá na uživateli.“



Vystoupení dětí z **Dětského domova Frýdek-Místek** potěšilo všechny přítomné.



Účastníky konference DGINS zaujalo i taneční představení skupiny mládeže z **Dětského domova Ústí nad Labem**.



Konference se uskutečnila v reprezentativních prostorách **České národní banky**.



Vrchní ředitel sekce obecné metodiky a registrů ČSÚ **František Konečný**.



Místopředseda ČSÚ **Stanislav Drápal**.



**Delegace Eurostatu** na konferenci DGINS v Praze.

# Politická rozhodnutí musí být založena na lepších informacích

Zajímavým vystoupením druhého dne konference DGINS byla přednáška ředitele Centra pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy, bývalého ministra životního prostředí a jednoho z tvůrců polistopadové ekologické legislativy profesora **Bedřicha Moldana**. Jeho úvodní vystoupení v bloku věnovaném otázkám zelené ekonomiky se setkalo s velkým ohlasem.

„Jedním z pilířů zelené ekonomiky je soubor indikátorů, bez nichž snad ani nelze hovořit o úspěšné transformaci současných ekonomických přístupů směrem k udržitelnosti. Zřejmě není třeba přesvědčovat statistiky o tomto požadavku. Konference zcela přirozeně šla mnohem dál,“ zhodnotil průběh konference profesor Moldan. Domnívá se, že šířka a zejména hloubka nejrůznějších návrhů a příkladů dobré praxe z jednotlivých zemí, které byly na konferenci zastoupené, byla povzbuzující. „Konference jasně ukázala, že statistika a statistici jsou připraveni potřebné transformaci účinně pomáhat,“ podotknul.

Ve svém vystoupení se Bedřich Moldan zaměřil na stručné přiblížení globální situace v oblasti informací, měření a indikátorů pro zelenou ekonomiku. „Vycházel jsem z výsledků červnového summitu OSN o udržitelném rozvoji, zvaném Rio+20, zejména pak ze dvou zásadních dokumentů konference: zprávy Resilient People a Resilient Planet, kterou předložil Panel pro globální udržitelnost generálního tajemníka OSN, a závěrečného dokumentu summitu The Future We Want,“ vysvětlil.

Svůj příspěvek rozčlenil do čtyř bodů. Jako první zmínil obecný požadavek posílení úlohy informací indikátorů a analýzy pro zabezpečení globální transformace



Ve svém vystoupení se **Bedřich Moldan** zaměřil na stručné přiblížení globální situace v oblasti informací, měření a indikátorů pro zelenou ekonomiku.

směrem k udržitelnému rozvoji. Summit OSN se zabýval zejména institucionálními otázkami této transformace, přičemž shoda zúčastněných panovala v tom, že je třeba zejména posílit environmentální pilíř. Z tohoto důvodu byla zdůrazněna i potřeba zásadního posílení Programu OSN pro životní prostředí (UNEP) obecně a vý-

znamu UNEP v oblasti informací zvláště. Rovněž byly vyzdvíženy role informační základny v regionálním, národním a subnacionálním rámci a rostoucí význam prostorově zakotvených informací.

Bedřich Moldan dále považoval za významné explicitní zdůrazňování klíčového významu objektivního vědeckého základu pro

získávání informací, tvorbu indikátorů a měření pokroku směrem k udržitelnosti. Opakovaně byla zmíněna potřeba integrovaného vědecky podloženého hodnocení nebo vypracování kvantitativních kritérií udržitelnosti.

Důležitým výsledkem summitu Rio+20 bylo rozhodnutí stanovit globální cíle udržitelného rozvoje, které by navázaly na Rozvojové cíle tisíciletí stanovené do roku 2015. Zcela jednoznačně se přitom konstatovalo, že stanovit takové cíle nelze bez jasných kvantifikovaných indikátorů. Čtvrtým významným přínosem je pak podle Bedřicha Moldana potvrzení důležitosti tvorby indikátorů, které půjdou „za HDP“ (proces „GDP and beyond“).

„V odstavci 38 dokumentu The Future We Want se píše doslova: „...vidíme potřebu širších měřítek, jež by doplnila HDP tak, aby politická rozhodnutí mohla být založena na lepších informacích...“. Zde je jasná výzva pro statistiky, navíc podpořená tím, že naplnění zmíněné potřeby konstrukce doplňujících indikátorů „za HDP“ bylo explicitně svěřeno Statistické komisi OSN,“ zakončil své vystoupení uznávaný odborník.